

que resulta ser de 703,04 quilos. Si suposem que ha perdut un 4% del seu pes durant el temps que porta fora de l'aigua a causa del rovell, obtenim un pes de quan era nova de $703:0,96=732,29$ quilos. Arrodonim-ho i diguem que l'àncora nova pesava 730 quilos. Aquest era el seu pes fora de l'aigua; quan era dins del mar, pesava $730-89=641$ quilos, ja que cada litre submergit dona un quilogram de força ascendent que s'ha de restar al pes.

Ara que sabem el pes, la següent pregunta és: quina mena de vaixell era capaç de fondejar amb

un ruixó de 730 quilos? Havia d'ésser un vaixell molt gran per poder transportar unes àncores tan pesades (suposem que en portava tres). També havia de tenir un torn que fes possible una força de més de 650 quilos per arrancar l'àncora del fons del mar i hissar-la. Unes altres preguntes: quin any es va perdre l'àncora, enrocada, al davant de can Triadú? Quin any es va fabricar l'àncora? Mirarem de donar alguna explicació més o menys aproximada al voltant d'aquestes preguntes.

Hi ha, però, un fet comprovat i irrefutable: un dia, un gran vaixell

va utilitzar el port natural de Sa Tuna, hi va fondejar i va enrocar-hi les àncores. No les pogué hissar i va marxar deixant aquesta prova de la seva estada. I més preguntes: s'hi va estar només un dia o més temps, ancorat a Sa Tuna? Què hi feia? Era un vaixell mercant o de guerra? No hi ha dubte, però, que el gran vaixell no era pas de vapor. Pel tipus d'àncora es dedueix que era de vela. Explicarem els motius d'aquesta afirmació en el pròxim *Es Pedris Llarg*.

JOAQUIM VALENTÍ i FIOU

El fons de la Cooperativa i la biblioteca del Centre Artístic

L'Arxiu Municipal de Begur ha rebut la documentació d'una de les entitats més emblemàtiques del municipi de Begur de la darrera centúria: la cooperativa de consum La Económica Bagurense, fundada l'any 1888 i dissolta recentment de forma definitiva.

La Económica Bagurense estava situada inicialment en un local del carrer Forgas i Puig, davant l'actual caserna de la Guàrdia Civil. L'any 1902 es projectà la construcció de l'edifici que va ocupar fins al darrer moment, a l'avinguda Onze de Setembre. El funcionament de la Cooperativa s'establí per les bases pròpies del cooperativisme: agrupació de diverses famílies obreres del poble que dipositaven els seus estalvis sota el control i responsabilitat d'una junta. La Económica tenia una moneda pròpia d'ús intern. Els diumenges es canviaven els diners de curs legal per la moneda de la Cooperativa; així les mestresses de casa disposaven del capital suficient per comprar al llarg de la setmana. No era permesa la venda a les persones que no n'eren socis.

La bona dinàmica de la Cooperativa es va estroncar amb la Guerra Civil. A partir d'aleshores va perdre una part important de la seva essència, fins a esdevenir un simple centre de comerç.

Cal dir que una part important del fons documental malauradament no es conserva, sobretot els papers que fan referència als primers anys de la Cooperativa. Així, els llibres d'actes transferits a l'Arxiu Municipal s'enceten, de manera continuada, l'any 1940 (apun-

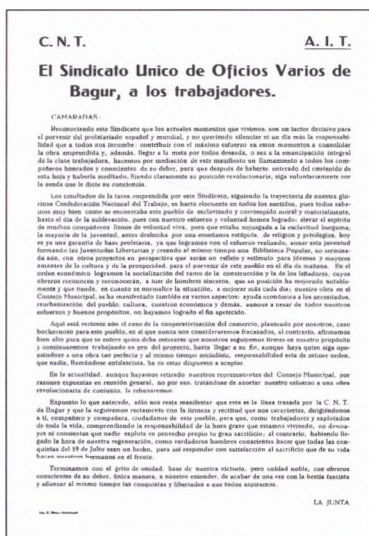
tem que hi ha dues actes soltes corresponents als anys 1927 i 1929). A banda d'alguna escriptura de començament de segle i de correspondència dels anys trenta, la majoria de documentació és dels anys seixanta i posteriors, i hi destaca per volum la de caràcter econòmic. Com a hipòtesis, conjecturem que la major part dels docu-

sap, l'Artístic va néixer a redós dels obrers de la fàbrica Forgas, i per tant era freqüentat bàsicament per la classe treballadora. Segons expressa el seu Reglament, es proposava oferir als seus socis *instrucción, educación y recreo*. El Centre s'organitzà a partir de quatre vocalies responsables de les seccions de biblioteca, consergeria, sala de ball i teatre. Estava emplaçat al carrer Forgas i Elías, números 6 i 7. Les activitats del Centre Artístic van acabar amb la Guerra Civil. Així doncs, a l'Arxiu Municipal s'han dipositat els volums que constituïen la biblioteca del Centre, la majoria datats entre final del segle passat i inici de l'actual, a més de l'hemeroteca, un exemplar del Reglament de l'any 1922 i una llista de socis del 1934. Aquesta documentació completa la que ja es conservava de la mateixa entitat, des de fa molts anys, a l'Arxiu Municipal.

Cal fer esment que Maurici Abad ha lliurat a l'Arxiu Municipal un full volander de la Junta de la CNT/AIT ("El Sindicato Único de Oficios Varios de Begur, a los trabajadores"), i diversos exemplars del Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya dels anys 1937 i 1938.

Per acabar el capítol de donacions, apuntem que ha ingressat a l'Arxiu, per gentilesca del seu autor, la partitura de la sardana "Begur-enca", de Joaquim Soms i Janer, de Pineda de Mar, estrenada per la Festa Major de Santa Reparada de l'any 1984.

LLUÍS COSTA

ments anteriors als anys quaranta foren destruïts en temps de la Guerra Civil. Finalment, la donació inclou també tres motllos per a la fabricació de monedes de 5 i 10 pessetes, i monedes i paper moneda de diversos valors, de curs intern de la Cooperativa.

Una altra important donació que ha rebut l'Arxiu Municipal de Begur en aquests darrers temps és l'efectuada pel dipositori de la biblioteca del Centre Artístic. Com se